

Strukturforslag fra WWF til Landbruks- og Matdepartementet: Fleralderskogbruk som fremtidsrettet nærings- og miljøtiltak i skogbruket.

1) Hva er problemet?

Dagens skogbruk baserer seg mer eller mindre kun på bestandsskogbruk med åpne hogstformer som flatehogst og frøstillingshogst. I 2018 utgjorde disse to hogstformene [> 90 %](#) av alle kontrollerte hogster, og siden 1950 har 75 % av det produktive skogarealet vært flatehogst minst en gang.

Skog som økosystem skårer relativt lavt på tilstand for naturmangfold i den norske [naturindeksen](#). Flatehogst og planting etter hogst fremmer utviklingen av tette og ensformige skoger med liten variasjon i treslag, bakkevegetasjon, skogstrukturer, og alder og størrelse på trærne. Dette skaper et forenklet skogsmiljø med redusert naturmangfold.

Standardiseringen av skogbruket og tap av naturlig variasjon representere en betydelig risiko for samfunnet, både økonomisk, miljømessig og sosialt. I tiden fremover kan vi forvente oss klimaendringer med endrede vekstvilkår, levevilkår for norske og fremmede arter, og mer ekstremvær. I forhold til et naturlig skogsmiljø har forenklede skogsmiljø med redusert naturmangfold en [svekket evne](#) til å tåle og tilpasse seg klima- og miljøendringer, og til å komme seg igjen etter naturkatastrofer.

2) Hva vil vi oppnå?

Det må fokuseres og satses på et allsidig og variert skogbruk, med driftsformer som opprettholder en større andel av skogsmiljøets naturlige variasjon. Fleralderskogbruk er et eksempel på en slik skogbrukspraksis hvor man gjennom bruk av selektive og lukkede hogstformer opprettholder og fremmer en større del av den naturlige variasjonen. Dette gir naturlige, robuste og "friske" skogsmiljø som bedre opprettholder skogens ulike prosesser og naturtjenester, og som igjen opprettholder skogens naturlige evne til å tilpasse seg nye klima- og miljøforhold. En økt satsning på fleralderskogbruk vil bidra til å redusere tap av naturmangfold, skadeomfanget ved naturkatastrofer, og redusere risikoen for vindfall, insektskader og økonomisk tap for skogeier og samfunnet.

Til sammenligning med flatehogst er fleralderskogbruk med selektive og lukkede hogster en mer kontinuerlig skogbrukspraksis med mindre, hyppigere og mer tidkrevende hogster. Driftsformen krever mer detaljplanlegging, oversikt over stående biomasse og en sterkere involvering av skogeier. Det trengs derfor økonomiske insentiver for å stimulere til en økt bruk av fleralderskogbruk.

3) Dette er forslaget vårt

Det innføres et årlig tilskudd til skogeiere som forplikter seg til å drive et aktivt fleralderskogbruk. Forpliktelsen begrenses ikke i tid, og gjelder så lenge ordningen opprettholdes. Det gis oppstarts- eller investeringstilskudd til aktiviteter som representerer større utgifter, for eksempel ved bruk av ekstern hjelp til utarbeidelse av skogbruks- og skjøtselsplaner, eller investering i plan- og/eller analyseverktøy.

Utbetaling av tilskudd beregnes på bakgrunn av skogarealet som drives ved fleralderskogbruk, og tildelingen av tilskudd gjøres av kommunen etter fordeling fra Fylkesmann. Søknader vurderes opp mot fastsatte retningslinjer for å sikre at tilskuddet går til tiltenkte formål og for å sikre gode resultater. Kriterier kan blant annet omfatte nåværende driftsform, skogarealets egnethet og kvalitet på skogbruksplan.

Vi foreslår at ordningen legges inn som et nytt miljøtiltak under § 6 i «forskrift om tilskudd til nærings- og miljøtiltak i skogbruket» og at forskriftsteksten tilpasses formålet med ordningen. Ordningen kan finansieres gjennom en omrokering av eksisterende midler som tildeles nærings- og miljøtiltak i skogbruket.

Det bør være et mål at minst 10 % av det produktive skogarealet skal drives ved fleralderskogbruk.

4) Hvem vil forslaget berøre

Forslaget vil berøre skogeiere, skogeierforeninger, skogsentreprenører, fylkesmenn og kommune, samt ha en indirekte effekt på skognæringen, treforedlingsindustri, konsulentfirmaer, skogrådgivere, skogkurs, og forsknings- og kunnskapsinstitusjoner

5) Prinsipielle spørsmål

Skogbruket og skogpolitikken (Jf. Meld. St. 6 (2016–2017) Verdier i vekst) har et sterkt fokus på å intensivere og øke vekst og uttak av én av skogens mange naturgoder. Biomasse har en direkte økonomisk verdi og blir verdsatt, mens mange av de andre naturgodene til skog er ikke-prissatte og blir fort tatt for gitt. Det er et politisk mål om at skogens naturmangfold skal ivaretas, men det mangler virkemidler som bygger på en anerkjennelse av viktigheten og verdien av alle naturgodene. Opprettholdelsen av naturgoder er avhengig av prosessene og ressursene i skogen, og disse er direkte og indirekte koblet sammen og avhengig av hverandre, prissatte så vel som ikke-prissatte. Det må være et mål å øke naturmangfoldet i skog, verdsette ikke-prissatte naturgoder, og å fremme et mer allsidig og variert skogbruk, nettopp for å sikre skogsmiljøet og bærekraftig utnyttelse av skogressursene med videre sysselsetting og verdiskaping i skogbruket i fremtiden.

6) Positive og negative virkninger

Forslaget innebærer en utgift for staten i form av økonomisk støtte, men vil ha mange direkte og indirekte positive følger også økonomisk. Ordningen vil stimulere til et mer allsidig og variert skogbruk og produksjonsskog med et mer naturlig skogsmiljø. Allsidigheten gir skogeier større

valgfrihet og mulighet til å tilpasse seg markedsendringer, produsere spesialvirke til nye og tradisjonelle næringer, samt mulighet for næringsutvikling basert på andre naturgoder. Dette kan gi positive ringvirkninger i hele næringskjeden med arbeidsplasser og sysselsetting.

Ordningen er positiv for klima for selektive og lukkede hogster åpner ikke store flater med netto utslipp av karbon, men opprettholder jevn karbonbinding med lagring over og under bakken. Tømmeret som produseres vil kunne få en høyere kvalitet, noe som er positivt for skogeier, næring og klima. Ved å styrke og bevare naturmangfoldet og naturgodene styrkes skogsmiljøets evne til å utjevne og dempe effekten av klima- og miljøendringer. Dette gir mer stabile forhold og lavere risiko for ulike skogskader som representerer økonomisk tap for skogeier, samt store økonomiske utgifter for stat og samfunn i form av sikring og skadeoppretting etter flom, ras og [tørke](#). Skogsbildet som skapes ved fleralderskogbruk verdsettes av lokalbefolkning og friluftslivet, og er positivt for folkehelsen. Det er også mye historie, tradisjon og kulturverdier tilknyttet hogstformene og skogsbildet som skapes.

Ordningen vil bidra til å nå nasjonale og internasjonale mål om å ta vare på naturmangfoldet, slik som Miljømål 1.1 om naturmangfold og [Aichi-mål](#) 3, 5, 14 og 15.

Det er visse ulemper forbundet med fleralderskogbruk og bruk av selektive og lukkede hogster, slik som økt fare for rotråte og skade på gjenstående trær, og behovet for flere skogsbilveier. Dette er utfordringer som kan håndteres gjennom planlegging og tilpassing av driftene.

7) Hva behøves for en vellykket gjennomføring?

Det må i første omgang utarbeides et godt rammeverk med gode retningslinjer og kriterier for tilskuddsutbetaling for å sikre en reell positiv effekt i skogen. Det vil være behov for kunnskapsoppbygging og opplæring av skogeiere, skogselskaper, hogstentreprenører, saksbehandlere og rådgivere. For kunnskapsoppbygging finnes det mye eksisterende tradisjonell, erfaringsbasert og forskningsbasert kunnskap som kan innhentes. Det er blant annet i dag et forbud mot flatehogst i den tyske delstaten Bayern og gjennom skogsertifiseringskrav i flere europeiske land.

Erfaringsutveksling med våre naboland vil være nyttig. I 2014 satte den svenske regjeringen et mål om økt variasjon i skogbruket hvor fleralderskogbruk nevnes spesifikt. Tilsvarende uttalte nylig den finske regjeringen at de ønsker å fremme et mer allsidig og variert skogbruk med redusert bruk av flatehogst.

Opptreppingsforslag med innføring av ordningen under statsbudsjettet 2022:

Statsbudsjett	Tiltak	Kap., post	Beløp
2021	Utarbeidelse av rammeverk og kunnskapsinnhenting	Kap. 1150 Landbruks- og matdepartementet, post 50 Tilskott til Landbrukets utviklingsfond (LUF)	5 mill.
2022	Kunnskapsinnhenting, kunnskapsformidling, opplæring, promotering og administrering	Kap. 1150 Landbruks- og matdepartementet, post 50 Tilskott til Landbrukets utviklingsfond (LUF)	5 mill.
2023	Kunnskapsformidling, opplæring, promotering og administrering Innføring av tilskudd til fleralderskogbruk som miljøtiltak	Kap. 1150 Landbruks- og matdepartementet, post 50 Tilskott til Landbrukets utviklingsfond (LUF)	30 mill.